

नं.

५२६३

महासंग्रह चारि शिखं

का. ५ गोमिल पुत्रः

पत्र सं.

१४

१२

सं. ५

विषय

पत्र पद्धति

गद्यासंग्रहपरिचिष्टम्

गीर्वाणपुत्रकृतम्

गद्यासंग्रहपरिचिष्टम्

परदत्त

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

5763
10-10-15
अमुक

अतिदारुणमश्वविधागोवालि लिखितं रसोदयसंज्ञाच
विशेषाद्विज्ञेयम् ॥

२५०

५८६

[illegible]

^क रिधी० सुनयीन गृह्याकर्म्मसु याज्ञिकः। उद्वेगं जलप्रक्षिप्तस्तोत्र
परिधयस्मृतं। यथा नैष्ठिकेन बोधमानां समिदादेविधीयते। य
मिति नि। यमस्य गृह्याकर्म्मसु याज्ञिकः। उद्वेगं जलप्रक्षिप्तस्तोत्र
प्रवदंति विषदा एते। दवेष्टाद शुभे चतुर्दशी नौमे विद्याः
वि० शीते। यथा शोभना न चतुर्दशी। वेदितः। यथा शोभना न चतुर्दशी।
मासवृक्षाणां दिः प्रादेशा प्रसापातं च उपानेयाः सति बोधेयाः

अकाम्यप्राप्तिताः। आद्यं यत्तु सत्र-
 द्विधाः तं न हस्तादानं च सप्रपणते। सर्वकर्म
 यः कामादहेतुः। आद्यं सत्तु तं हस्तादानं परिश्रम
 गणितेन यत्तु तं हस्तादानं चतुर्विधं। तच्चिद्विधा
 त्तानां हस्तादानं यथा- तत्तु तं हस्तादानं चतुर्विधं। तच्चिद्विधा
 मवचः। तत्तु तं हस्तादानं चतुर्विधं। तच्चिद्विधा

१२

१२

१२

श्रवकाश्च दृष्टादिताः। आद्यर्थप्रसन्नाश्चानि विधांसति।
 द्विधाः संनृत्तादानं च। अथ एते सर्वकर्मस्वसामुदा-
 यः समादहेत्। अथ सति ह्यसिंशहेतुनापारिशिष्ट-
 ताणि विधाय च। अथ पाठे शुद्धे च। अथ मुप-
 त्तानां होमीयानां यथा। अथ यत्तु च। अथ यत्तु च।
 मयत्तु च। अथ पवित्रमंतरेत्तु च। अथ यत्तु च।

१२

१२

१२

पूयनंनागपद्यादुत्यवन० स्मृता ॥ १० ॥ अग्निनाचिवमंवेणप्रवित्रेणव
चक्षुषा। ननुनिरवयत्तुतं० अग्निनरतुतं० ॥ ११ ॥ अचुतंवायदि
वाग्निनाचिवमंवेणप्रवित्रेणव
राष्ट्रावित्रीयेन॥ १२ ॥ अग्निनाचिवमंवेणप्रवित्रेणव
तो। अनशीष्प्रयदीपोदधःशेधासा
तिका। नारीपूर्वगर्तणस० स्मृता॥ एवमाद्यस्यस० स्कारः स०

पत्र ३
१३

स्कारे विविचि नोदितो एषा आज्यस्य हविष्याचे न आज्य पूर्व क्रि
या विविचि नोदितो एषा आज्यस्य हविष्याचे न आज्य पूर्व क्रि
क्षणेनाय सुवाणे पदस्य द
योनाय सुवाणे पदस्य द
ननु हा तर्क नाज्य नागोना स्वच्छतः । नापादु आङ्गोपरिकोषेण
यद्व्यसुक्तं किमपि सुवेणिवतुतस्तु ६४ संघातं चे न विदुः ।

१३

कथादमनिप्रहितोमिदं ~~अथ~~ यमराज्यं गच्छतिरिप्रवाह ३६

पाठ्य १

आदितिवंचतेनत्रिविद्यतः अंतिनाविनियतितेनितोमं वायमि
गलावुनो ॥ १०॥ अथेतस्वयादुतयायवीयस्यापराः स्मृताः पेशा तसो
वतः प्रतिद्वेभेयतेपा निले मनेचवागिस्तनितं तवेदा
हृतं अविदासिनैर्दुर्दैवि एतेन्द्रः ॥ १३॥ यत्रदिता विभो
चविन्नचसद्यधर्मसामोवम ॥ अतिरूप वाश्रयोनेव्यव यंवेद
स्थितः ॥ १४॥ लौकिकालोकसामान्येकं मोदथादुतायाज्ञिकं तुप्रज्ञा
नंन ॥

उल्लेखमायुष्यकर्तृणोपपद्यते। १४। विद्वि लोकि केवापि यद्बुद्धो हो
 निप्रयत्नतः। वेदिके ब्रह्मलोकस्थः। १५।
 स्ववर्त्मनि निरनिद्या निरद्विरुद्धमिति। नः कर्त्तुं शिः स्त्री
 निरुद्धमिति। १६। विद्वि लोकि केवापि यद्बुद्धो हो
 राः। पाणि कर्मणि गोद्वि। १७। नानि क
 कां तु वदेत्तथायावन्तु मती न वेत्। शतमती नानि कां नो प्रय

अष्टवर्षं नवद्विंशं नववर्षं च सहस्रं दशवर्षं भवेत्कन्यात

कृष्णवननिकां। च [redacted] धारजसागै [redacted] रजसिरोहणी। त अ ६६

अव्यजिता न वे च न

ताम्रपत्रात् ॥ १ ॥

कीर्ति स्माद्वयं जल

वसोभावा कयकां पुरास्यते। २२

याः फलनेन विधिः चक्षुष्या च दृष्टेन । ह्यनवाप्तं गामनाम् ।

॥ १२ ॥ चतुष्टये प्रकीर्णस्थिते शुद्धि
 त्विच्छासतनिवोधये ॥ १२ ॥ नवमे
 खते ॥ १३ ॥ मांसाच्छा
 धिः प्राणाम
 चानिष्ठायाः ॥ १४ ॥
 धवर्षाणि ते तु क
 ताव नि नि
 ॥ १५ ॥ गंधमाद्योरलं

१५
 ग २

ख्यो

कथमकुं नो वायतः सुचिः । कारयेत्त्रिषु वर्षेषु प्रादुर्भासो दिजे
नमः । १२१ । य । वरः ४ पणिं विष्टुक्षयन् । अ
स्तिं प्रव । प्राप्रयद्यप्य
नं प्रतियं संजपेदधूः । वरेव । सता । दति स्थितेः
॥ १२॥ लाजानाज्यः सुवकुं न । जमाप्मानमवत् । पदक्षिणा
निजुवातदं पतीनुविनाटही । १३० । प्राग्याह मुदयाहं ब्रह्म

एतन्निवाह्यतः शेषाणामुत्तरदिशि
एतन्निवाह्यतः शेषाणामुत्तरदिशि
एतन्निवाह्यतः शेषाणामुत्तरदिशि
एतन्निवाह्यतः शेषाणामुत्तरदिशि
एतन्निवाह्यतः शेषाणामुत्तरदिशि
एतन्निवाह्यतः शेषाणामुत्तरदिशि
एतन्निवाह्यतः शेषाणामुत्तरदिशि
एतन्निवाह्यतः शेषाणामुत्तरदिशि
एतन्निवाह्यतः शेषाणामुत्तरदिशि
एतन्निवाह्यतः शेषाणामुत्तरदिशि

वि०

होतव्यं पूर्य जिह्वया ॥ ३५ ॥ अवसिक्तं तु विप्रिनापाया हंतुं प्रांज
नी ॥ रक्षार्थं नमुगच्छेत्तस्य हंतुं च हमेव च ॥ ३६ ॥ वास्तुर्णोर्ध्वस्य देवस्या २
स्य प्राजापत्ये ॥ ३७ ॥ प्राविः प्राक्तः पश्चात्परिण
णायस्मृतः ॥ ३८ ॥ गंधर्व्यसुराये च प्राहारादस्य भ्रूये निषां प
रिणयः पूर्वपश्चादो मो विधीयते ॥ ३९ ॥ उदन्तं न खच्छेत्तस्य रोमच्छेद
नमेव च ॥ ४० ॥ सनं गेषलायाश्च द्वास्त्रां न दुर्बुधः ॥ ४१ ॥ चूडाव

सा-

तनं॥१४३॥समासामहोरात्रास्तुत्याबाह्णचोदिता॥सावित्रम
ष्टतिर्वर्षःकार्यमासिर्दिनेष्टव्यम्॥१४४॥सावित्र्यावदंतायश्वा
यसर्वश्रमः॥स्मिन्नेतन्महानिवासायवापनम्॥
॥१४५॥विप्राणामग्निराचार्यइन्द्रश्चाताव्रतेव्रत॥तस्मात्सर्वव्र
तांतेषुचरुर्गन्धोविधीयते॥१४६॥अजिनःसर्वदिव्यामिन्द्रोदंड
इंस्मृतः॥सावित्रीमेखलामाहुस्तस्मात्सर्वाणिधरयेत्॥१४७॥मि
ति-

यत्नामजिमंदेडं उपविष्टं वीतं कसं डलु। अमुत्राख्यविनष्टो निगृह्णाता
न्यामिमं वतः। १४५॥ यद्वापवीतं कनितसूत्रेण च वतीतवं देवतास्तत्र व
त्यामि आनुपूर्वेण या स्मृताः। १४६॥ काराप्रथमः स्तुतिद्वितीयः त्रि
दिवतः। तृतीयो नामो देवताश्च। चतुर्थो विवतः। पंचमः षष्ठः
वद्यः षष्ठश्चैव प्रजापतिः। साततः। अष्टमः। नवमः। दशमः।
१४७॥ नवमः सर्वदेव्यद्वयेत नवततवः। दिशु एं त्रिगुणं वापि एक

यं धि कृतं विदुः केनैवोत्पादितं सूत्रं केन वा त्रिगुणीकृतं केन वा स्य
 कृतं यं धिः केन मंत्रेण मंत्रितं ॥ १५३ ॥ ब्रह्मणोत्पादितं सूत्रं विष्णुना त्रि
 गुणीकृतं रुद्रेण मंत्रितं ॥ १५४ ॥ स्तनाह
 र्द्वितीयो धेनो न तर्जकं कथं च न ॥ १५५ ॥ द्वितीयो धेनो न तर्जकं कथं च न ॥
 पः क्षयः ॥ १५६ ॥ गो निर्वालपवित्रेण धर्ममाणेन निश्चयः ॥ न स्पृशंती
 ह पापानि श्रियारात्रे सु तिष्ठति ॥ १५७ ॥ गो निर्वालपवित्रेण यस्तु सं

ध्यानुपासना। गोवर्मेधेववर्तते तेन स पापेन लिख्यते ॥ १५३ ॥ गोविं
 नपवित्रेण यस्तु ह्यभिमुपासते। पञ्चानयोद्धतास्तनवावद्वीवन्स ७
 दायः ॥ १५४ ॥ आचार्येणान्यनुष्ठानं पाचायाग्नौ विविर्यथा। अणीते
 तैः समिदं दद्यादं द्यासाबुद्धवाशि ॥ १५५ ॥ विस्वस्युत्तं शुक्तां चोत्ते
 होषपुषातकः ॥ होमकोलकुत ॥ १५६ ॥ नमुत्तरतुर्वतः ॥ १५७ ॥ क
 म्याप्रियाचद्व्याचद्वद्वारं तासस्वती ॥ महीविश्रुताचाद्याचगा

५९
 गोनामानि विदुर्बुधाः ॥ १६७ ॥ मधुपक्ष्मकेपिवेन्मंथमंततो हृदयं स्पृशे
 त् ॥ अपूपानां च रोम्भापि सर्वस्थानान्यनक्ति च ॥ १६८ ॥ दध्यक्षत सुमनस
 आपश्चेति चतुष्टयं ॥ अर्धं ॥ १६९ ॥ ॥ ये धर्माः स्मृतिवताः ॥
 १७० ॥ दध्यक्षत सुमनसो घृतं ॥ सि ॥ कायवा ॥ पानीयं चैव दत्तं ॥
 अष्टांगो ह्यर्घ्य उच्यते ॥ १७१ ॥ सायणामधुना मधुना दत्त्वा अर्घ्ये
 दर्ह्यन् सदा ॥ सपिप्रोक्तेन विविना मधुपक्ष्मकेपया द्विकाः ॥ १७२ ॥

क० सेवितयमासिचक० सेनपरिसंहतं। परिश्रुतं तेषु देवैः
 यः स्यान्मधुपर्क इति ध्रुवं। १६५। मधुपर्कतथा सोमश्च सुव्राणा दुती
 पुत्राश्च नृत्तिस्तवदिप्रोयदीयेथा। विदो विदुः। १०६६॥ प्राणदुः
 पुसोमश्च मधुपर्कस्तथा। विदो विदुः। १०६६॥ प्राणदुः
 नः। १०६७॥ दधनिपयसि चोक्तताते मधुनिदध्यान्मधुपर्क एवमाहुः
 दत्तिमधुदेवेतापि सक्ता विद्येते विहितस्त्रयस्तुमंथा। १०६८॥ पवि

कृतान्ये
 न २

जात तं हितं कृत्वा च कृत्वा शो न्ति चारयेत् । उदास्य चैव विविना एव
तं न न लुप्यते ॥ १८ ॥ चतुर्मुष्टिश्चरुः कार्यश्चतुर्मुष्टिरोपि वा । क
पालस्य प्रमाणेन च पूषानष्टका विदुः ॥ १९ ॥ चतुर्मुष्टिर्वापि तल
तकपालं याज्ञिका विदुः । पृथक् च कपाला नृजावात अपूषानष्टका
विदुः ॥ २० ॥ समस्तस्यैव कर्तव्यं नष्टं च ज्ञेयं ब्राह्मणेन उपोष्य क
रुणं प्रापि स ह्यवकाशमस्ति ॥ २१ ॥ शवपादो मूमुखो चैव

होमस्विष्टकृते तथा । व्याहृतीर्न प्रयोक्तव्याः । पुत्रेणाशुचलदा
 एण । १०२ । संततः प्रणवः कार्यः । पिब्यंतेषु ब्राह्मणैः । उपाशुक
 रणश्चापि सहकर्तृसंस्कारैः । १०३ । कात्यायनः । पुहोमेधुमुत्तरेखा
 तेषु वा कालातीता निदुःखेन सन्ततः । १०४ । आर
 न्यतीता न्यतिक्रम्योत्तराणि समारसेत् । न देवाः । नितरः स्त
 स्य प्रतिगृह्णन्ति तद्विः । १०५ । प्रक्रमणे तमथो दाहे होमस्वि

एतन्नेतथा। यस्यां दिशि विधिं प्राहुः स्नामादुरपराजिता ॥१०॥ अयुक्त
मस्तलवावे। एतत्पर्युषितमेव च। हविष्यमेतदन्नाद्यमसुराश्वाय
संयुता। इक्षवः सर्वस्वत्वाश्च कीदृशविलसिः सह राटः सह। अक
ताग्रयणे न दद्यायेषां नोक्ता ह्युक्ताः ॥११॥ नवयज्ञधिकारस्था
माकाव्रीहयो यवा तनीयान्नचक्रविवमन्यो। धनियमः स्मृताः ॥१२॥
आदेवा ह्यग्राहकः संलोक्य प्रकृतं यदि। वैश्वदेवं कथं तत्र इति मे सं

शयो मदान्न ॥७०॥ अणीतां न्नाद्यमुष्टं दृश्य सर्वस्य प्रकृतस्य उवासा
 एव प्रदातव्यं भवेन्नवति संपदे ॥७१॥ यद्येकं नोजयेद्वा द्वे भूदो गंत
 वनाजयेत् । तत्र वा यज्ञं वि सामानि त्रिविद्यतवतिष्ठति ॥७२॥ अन्ति
 स्तुपितरः प्रीता यजुर्निस्तुपिता महाशामनिः प्रपिता महा
 स्तस्मान्नं गन्तव्यं नोजयेत् ॥७३॥ अथैतदृथिचीठस्नां सद्वाप नका
 ननां लक्षतयदिपिष्टं त्रयं साम्नामक्षरं पितृक ॥७४॥ दन्तीः ठा

जिनमंत्राब्राह्मणाम्बुविशेषतः॥ नितेनिर्माल्यतायांतिनियोज्यास्तु
 पुनःपुनः॥ १५५॥ दन्तीपिंडेषुनिर्माल्याविप्राः प्रातान्तनोजने। मंत्राः
 इषुनिर्माल्यानिर्माल्याश्चित्तिकाः ॥ १५६॥ पिंडार्थयस्मृतादन्त
 स्तर्पणंलुक्तंतुयैः॥ वृतेः कृतंचविष्मूत्रयागस्तेषांविब्रियते।
 १५७॥ उरसिपितरा। वृत्तं वामपाशेपितामहाः। प्रपितामहसि
 क्षिणतः पृष्ठतः पिंडतस्तुकाः॥ १५८॥ वृतेनिष्ठीवनेचवदंतो

छिद्येतथानृते। पतितानां च संनाषेदक्षिणं श्रवणं स्पृशेत्॥ १८॥
 मरुतः सोम इन्द्राग्नी मित्रावरुणा तथा च। एते सर्वेषु विप्रस्य
 श्रोत्रेति श्रुतिदक्षिण। आत्मतं वै पुयन्ता। कंतं कुर्यात्पारतं त्रिकं
 ॥ १९॥ विशेषः सन्नुसामान्यो यो योक्ता वेदवादिभिः॥ २०॥ जनो वा
 यतिरिक्तो वायः स्वशाखोक्तमाचरेत्। तेन संतनुयाद्यज्ञं न कुर्यात्
 त्पारतं त्रिकं। यस्वशाखोक्तमुत्सृज्य परेशाखोक्तमाचरेत्। अप्रम